

סניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

קונה זכויות מיוצר על דעת לא למכור אבל הוא שליח ושותף של כמה אחרים וכולם יחד משתמשים בזכויות ובעל הזכויות מתנגד ותובע תשלום מלא מכל אחד

תיק מס' 2391.

דן הגרשח"ד שליט"א בין גננת מנתיבות ליוצרת מכרמיאל, אשר הגננת בכל שנתיים מזמינה אצל היוצרת אביזרי ערכה מיוחדת חדשנית ומקורית להפעלה ולתפאורה למסיבת סוף שנה בגן עם ההורים במחיר 500 שקל. והגננת היתה רגילה להעביר את זה לחברותיה הגננות בנתיבות ובירושלים, ומכולן גבתה מעט כסף, וכך היה כסף מספיק לשלם, כי אי אפשר לגן אחד לעמוד בהוצאה גדולה כזאת. והיוצרת לא ידעה מהעברת הערכה, וכעת בקשה הגננת מהיוצרת שתקדים את הכנת הערכה לפני סוף השנה כי חברתה מירושלים מקדימה את המסיבה שאצלה, ואם לא יהיה מוכן בזמן לא תשלם לה ולא יהיה מספיק כסף, ולא יהיה כדאי לה כל ההשקעה. ומיד נזעקה היוצרת שזה גזילה להעביר ושתשלם לה מיד מה שהרוויחה מהחברות בנוסף על המחיר ששילמה 500 שקל. ועוד מגיע לה יותר מזה, דהיינו 500 מכל גננת שהשתמשה, כי זה המחיר המלא. ולטענתה ההעברה מזיקה אותה שאלולא היו מעבירים בשליש מחיר היו קונות אצלה ערכה שלמה. ומשיבה הגננת שהן ודאי לא היו קונות ממנה שום ערכה ולא נפסדה בהעברה, ואדרבה אם היתה צריכה לשלם מחיר מלא בלי יכולת לקבל החזר מחברותיה גם היא לא היתה קונה.

והשיב הגרשח"ד לגבי מכאן ולהבא, שלא תקנה לבד ותשכיר לחברותיה, אלא תעשה רכישה בשותפות מלכתחילה, וזה לא סחורה בפרתה של היוצרת, אלא כל אחת היא הרוכשת מהיוצרת, רק שמשתתפות במחיר. ולגבי העבר אם יש ממש בטענות התובעת יש לדון.

מצד שיור, י"א שהכל נמכר חוץ ממה שיכול להזיק ליוצר דהיינו העתקה או כל שימוש בעולם חוץ משימוש של הקונה עצמו כפי

שמותנה. ואם היה כזה תנאי, אסור היה להעביר לשימוש של אחרים בשום מחיר, גם אם לא היו קונות ממנה במחיר מלא. ומה שהראשונה העבירה, מהמוכרת הם נהנו כי היה משוייר לה, והיא יכולה לתבוע ולגבות כל מחיר שרוצה על שימוש בשלה. אלא שנאמר בשם השבט הלוי שאין כזה דבר שיויר, שהרי אם ירצה הקונה הראשון להחזיר למוכר את מה שקנה לקבל החזר כספו לא יסכים המוכר, ואף שהקונה יטען לו תעביר לאחרים ותקבל כסף, אף אחד לא ירצה משומש וגם המוכר לא יקח ממנו ויחזיר לו. ומוכח מזה שלא באמת משוייר למוכר הזכות לתת לשני בעד מחיר מלא.

והנה, מצד זכויות יוצרים לולא שיויר, בפשטות נכונה טענת היוצרת שההעברה גזלה את זכויותיה, שהיא ממציאה ומעצבת על מנת למכור לכל גננת וזו המצאה שלה, ומכרה רק לשימוש עצמי. אמנם, נלע"ד שגניבת זכות יוצר זה רק בהעתקה של היצירה, ובעשייה של עוד דוגמא של אותו רעיון. אבל החפצא הראשון ששולם עליו, הוא בבעלות מוחלטת של הקונה. ולכן אם הגננות האחרות לא העתיקו את הרעיון אלא נטלו מהקונה הראשונה את אותו חפץ, הרשות למסור להן זה של הקונה ששילמה ע"ז. ואין בעלות רוחנית ליצרנית על שימוש באותו חפץ, אלא רק על העתקת וגזילת הרעיון היחודי שלה, אם עשו "כעין" או "דומה" ליצירה שלה בדיוק. וזה לא היה.